Vastaus kirjalliseen kysymykseen jo maassa oleviin ja ulkomailta Suomeen palaaviin vierastaistelijoihin ja heidän perheenjäseniinsä kohdistuvista hallituksen toimista sekä kyseiseen ongelmaan liittyvistä turvallisuusuhkista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Olli Immosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 17/2019 vp:

> *Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä jo Suomeen palanneiden ja palaamassa olevien vierastaistelijoiden ja heidän perheenjäsentensä suhteen, jotta maamme kansallisen turvallisuuden taso ei heikkene entisestään sekä*
>
> *aikooko hallitus muokata lainsäädäntöä niin, että vierastaistelijoiden ja heidän perheenjäsentensä paluu voidaan estää ja että Suomessa jo olevat vierastaistelijat voidaan joko ottaa säilöön tai karkottaa pikaisesti maasta?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Matkustaminen Syyrian ja Irakin konfliktialueelle käynnistyi vuonna 2012 ja hiipui vuoden 2016 aikana. Viranomaiset ovat tunnistaneet yli 80 henkilöä, jotka matkustivat Suomesta alueelle. He veivät mukanaan noin 30 lasta ja alueella on syntynyt lapsia Suomesta lähteneille. Alueella menehtyneitä henkilöitä on arvioitu olevan noin 20 ja saman verran henkilöitä on palannut Suomeen.

Terrorismin uhka Suomessa on ollut tasolla 2 (korkein 4) jo usean vuoden ajan. Arvioiden mukaan aiemmin palanneisiin liittyvä uhkataso on matalampi kuin niiden, jotka ovat oleskelleet alueella pitkään ja jotka ovat olleet mukana ISILin sotilaalliseen tappioon johtaneen kehityksen aikana.

Suomessa vahvistettiin vuonna 2017 viranomaisten yhteistyöhön perustuva toimintamalli toiminnassa taistelualueelta palaajien kanssa. Malli valmisteltiin viranomaisten yhteistyönä työryhmässä, jossa oli edustajat sisäministeriöstä, oikeusministeriöstä, Poliisihallituksesta, Suojelupoliisista ja Valtakunnansyyttäjänvirastosta. Muiden keskeisten viranomaisten, kuten sosiaalitoimen, terveydenhuollon ja opetuksen ml. varhaiskasvatuksen asiantuntijat täydensivät työryhmän esityksiä lisäten loppuraporttiin toimenpiteet omien vastuidensa osalta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 17/2019 vp

Toiminnan lähtökohtana on, että aikuisten kohdalla, sukupuolesta riippumatta, selvitetään, ovatko he mahdollisesti syyllistyneet rikoksiin konfliktialueella oleskellessaan. Mikäli on tarpeen, käynnistetään esitutkinta. Ulkomailla tehtyjen rikosten osalta esitutkinnan käynnistäminen edellyttää Valtakunnansyyttäjänviraston lupaa. Suomessa on käsitelty oikeudessa viime vuosien aikana Syyrian ja Irakin konfliktiin liittyviä tapauksia.

Henkilöt, joiden ei epäillä syyllistyneen rikoksiin tai joiden kohdalla ei rikoksista ole riittävää epäilystä, ja joihin ei kohdisteta poliisin toimenpiteitä, pyritään saamaan muiden palvelujen piiriin. Poliisissa on vahvistettu työnjako liittyen uhkahenkilöihin liittyviin vastuisiin paikallispoliisin, Suojelupoliisin ja Keskusrikospoliisin kesken. Tavoitteena on, että näin pystytään kohdistamaan toimintaa tietoon ja analyysiin perustuen sekä käyttämään voimavarat niin, että ne parhaiten palvelevat sisäisen turvallisuuden ylläpitoa. Poliisi voi välittää tiedon kunnille (kunnalle sen alueella) taistelualueelta palaavista henkilöistä olemassa olevan lainsäädännön perusteella. Tarkoituksena on, että kunnan viranomaiset voivat eri palvelujen kautta seurata henkilön kehitystä ja mikäli kehitys on huolestuttavaa, ryhtyä toimenpiteisiin tai tarvittaessa välittää tietoa poliisille. Tiedon välittäminen kunnalle on keskeistä, sillä näin kunta voi ottaa asian huomioon eri toimialojen työssä sekä turvallisuussuunnittelussa ja näin huolehtia kuntalaisten arjen turvallisuudesta.

Suomi ei voi estää Suomen kansalaisen tai täällä pysyvällä oleskeluluvalla oleskelevan paluuta Suomeen. Huhtikuussa 2019 voimaantulleen lain perusteella kaksoiskansalainen voi menettää Suomen kansalaisuuden, mikäli hän syyllistyy maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen, joka kohdistuu Suomen elintärkeitä etuja kohtaan. Lisäksi tuomio rikoksesta on oltava vähintään viisi vuotta vankeutta ja tuomion on oltava lainvoimainen. Maassa oleskeluluvalla oleskellut tai kansalaisuutensa menettänyt henkilö voidaan karkottaa maasta, mikäli henkilö on ryhtynyt tai jonka voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustelluista syistä epäillä ryhtyvän Suomessa kansallista turvallisuutta vaarantavaan toimintaan. Karkottamisen johdosta henkilön oleskelulupa raukeaa suoraan lain nojalla. Karkottamisprosessia ei voida käynnistää tilanteessa, jossa henkilö oleskelee ulkomailla. Oleskelulupa voidaan peruuttaa, mikäli henkilö muuttaa pysyvästi pois Suomesta tai hän on oleskellut kaksi vuotta yhtäjaksoisesti ulkomailla.

Matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten muuhun kuin kansalaisuus- tai asuinvaltioonsa kriminalisoitiin joulukuussa 2016. Marraskuussa 2018 voimaantulleen lain mukaan matkustaminen Suomeen tai yleisesti johonkin toiseen valtioon terroristisessa tarkoituksessa on rikos. Lain soveltaminen edellyttää, että terroristinen tarkoitus voidaan näyttää toteen. Lainsäädäntöä ei voi soveltaa taannehtivasti.

Suomen lainsäädännön mukaisesti henkilöä ei voi ottaa säilöön eikä häntä voida karkottaa ilman perusteita. Oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti viranomaisten on kyettävä riittävällä tavalla osoittamaan henkilön syyllistyneen rikoksiin, pelkkä epäilys ei riitä. Jokaisen kohdalla asia on käsiteltävä yksilöllisesti, eikä häneen voida kohdistaa toimenpiteitä vain siitä syystä, että hän kuuluu johonkin ryhmään, esimerkiksi Syyrian ja Irakin alueelle matkustaneisiin. Tästä syystä viranomaiset joutuvat käyttämään monenlaisia keinoja uhkan torjumiseen ja sisäisen turvallisuuden

ylläpitämiseen. Ulkomaalainen, jota ollaan poistamassa maasta, voidaan maastapoistamisen valmistelemiseksi tai turvaamiseksi ottaa hallinnollisena turvaamistoimena säilöön, jos on perusteltua aihetta olettaa, että hän muodostaa uhkan kansalliselle turvallisuudelle.

On myös tärkeää huomata, että turvallisuusuhka voi olla olemassa siitä huolimatta, että henkilö ei oleskele Suomessa. Internet mahdollista helpon ja nopean yhteydenpidon yli rajojen, tehokkaan propagandan levittämisen sekä yllyttämisen ja kannustamisen terroristisiin tekoihin. Terroristisen propagandan torjunnassa keskeistä on kansainvälinen yhteistyö, ja parhaillaan Euroopan parlamentti käsittelee komission aloitetta, joka tehostaa terroristisen propagandan poisottamista netistä.

Suomesta matkustaneet ovat heterogeeninen ryhmä. Heistä merkittävä osa on asunut Suomessa pitkään ja osa on ns. kantasuomalaisia. Heillä on Suomessa sukulaisia, lähipiiriä ja ystäviä, joiden kautta heidän yhteytensä Suomeen voivat säilyä riippumatta heidän asuinpaikastaan.

Helsingissä 10.7.2019

Sisäministeri Maria Ohisalo